

ПСИХОЛОГІЧНА КОНЦЕПЦІЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

Щербан Т.Д.,

*доктор психологічних наук, професор,
ректор Мукачівського державного університету
(м. Мукачево, Україна)*

Представлене дослідження присвячене теоретико-методологічним проблемам аналізу професійної діяльності, розкривається структура професійної підготовки, особливості формування професійного мислення, розглядаються труднощі професійного становлення, шляхи та умови організації рефлексивного навчання майбутніх фахівців умінню розв'язувати професійні завдання.

Виходячи з цього, досліджено психологічні засади професійної підготовки спеціалістів. Досліджуючи умови розвитку професійної компетентності фахівців, враховуються такі її складові, як: особливості професійного становлення і розвитку професійних здібностей спеціаліста, його професійне мислення, рефлексія та мистецтво вирішення професійних завдань.

***Ключові слова:** професійна діяльність, професіоналізм, психологічні засади, професійні задачі, професійне мислення, професійне завдання.*

Докорінні соціально-політичні зміни, актуалізація питань державотворення й духовного відродження нації, перехід до нових форм економічного життя висувають на чільне місце проблеми освіти, зокрема проблеми підготовки фахівців до ефективної професійної діяльності за сучасних умов. Вирішення завдань, поставлених перед системою вищої освіти України, залежить від послідовної демократи-

зації та гуманізації взаємин усіх учасників педагогічного процесу.

Хоч би на якому етапі професійного та життєвого шляху не був спеціаліст, він ніколи не може вважати свою професійну концепцію остаточно завершеною. У цій принциповій відкритості, незавершеності відображена фундаментальна особливість розвитку особистості фахівця, формування його індивідуального досвіду, професійної самосвідомості та категоріальних структур професійного мислення.

Очевидно, що особливу роль у цьому процесі відіграє етап професійного становлення молодого спеціаліста, коли випускник вищого навчального закладу стає суб'єктом нової для нього діяльності. Таке «входження» випускника у професію супроводжується реконструкцією професійно-ціннісних орієнтацій особистості, виробленням необхідних умінь, навичок, способів діяльності, накопиченням власного досвіду практичної діяльності тощо. Цей напрям на сьогодні залишається найменш розробленим і науково прогнозованим. Практично відсутні обґрунтовані концепції, які б уможлилювали конструктивний, реалістичний підхід до розв'язання проблеми.

Уявімо людину, яка закінчила вуз і прийшла на роботу в незнайому організацію. Вона знає програмний матеріал, має певні навички ведення професійної діяльності. Але на душі тривожно: як приймуть колеги, чи зуміє з ними налагодити контакти, чи зможе домогтись необхідних результатів. У перші дні виникає багато проблем. Знання, отримані у вузі, не завжди можуть допомогти в конкретній ситуації. В такому випадку спеціаліст, якщо він дійсно бажає стати майстром своєї справи, якщо він не лінивий душею, мобілізується як ніколи раніше.

Таким чином, під професійним самовихованням фахівця розуміють свідому роботу над удосконаленням своєї особистості як професіонала: адаптувати свої індивідуаль-

но-неповторні особливості до вимог професійної діяльності, постійно підвищувати професійну компетентність і безперервно удосконалювати ідейно-моральні та інші соціальні якості своєї особистості [4, с. 85-87].

Теоретичний аналіз праць зарубіжних і вітчизняних психологів виявив, що успіх у професійній діяльності розглядається авторами крізь призму особистісних властивостей у процесі становлення професійної ідентичності (К. Муздибаєв, О.В. Лук'янов, З.С. Карпенко), міжособистісних стосунків (К. Бревін, Г.М. Андреева), ціннісних установок (Дж.М.Г. Вільямс, Д. Майерс), професійного самовизначення особистості (М.С. Пряжникова, М.І. Томчук, І.О. Корнієнко). Проте в жодному із зазначених підходів питання досягнення успіху в ході професійного навчання в умовах ВНЗ як предмет дослідження не порушувалося.

Аналіз також показує, що недосконалість існуючої програми підготовки фахівця полягає передусім у розмитості, невизначеності критеріїв еталона, на які орієнтуються вузи, інститути, готуючи фахівця. Наявність же розроблених професіографічних вимог до фахівців практично майже не справляє активного впливу на його становлення в процесі навчання.

Один з перспективних напрямів перебудови професійної підготовки спеціаліста, на наше переконання, відкриває психологічна концепція вдосконалення підготовки фахівця. Мета представленою дослідження – викласти суть і головні принципи психологічної концепції підготовки фахівця високої кваліфікації.

Методологічну та теоретичну основи дослідження склали: концепції особистості як суб'єкта власної життєвої відповідальності (К.А. Абульханова-Славська, Г.С. Костюк, С.Д. Максименко, Т.М. Титаренко, М.В. Самвчин); загальнопсихологічні ідеї щодо генезу й розвитку ціннісно-сміислової сфери особистості (О.О. Бодальов, Б.С. Братусь,

Д.О. Леонтьєв); уявлення про професійний розвиток особистості (Ж.П. Вірна, Є.І. Головаха, О.М. Лактіонов); психосеміотичний підхід до визначення успішної діяльності (Е.О. Петрова, О.О. Радіонова, О.В. Романова).

У нашій концепції ми виходимо з того, що найважливішою цінністю фахівця, яка характеризує вершину досконалості суб'єкта як творчої особистості, є професіоналізм. Культура професіоналізму в усіх сферах життя суспільства свідчить про те, на якому рівні цивілізованості та суспільно-економічного прогресу воно перебуває.

Психологічний аналіз різних видів діяльності – процесуального та результативного її аспектів – дав можливість виокремити ті компоненти, які в своїй єдності зумовлюють високу ефективність реалізації її програм.

Було з'ясовано, що фундаментальними структурними утвореннями професіоналізму є: специфічність знань предмета діяльності і сформована на цьому ґрунті методологія професійного мислення; достатній досвід діяльності та спілкування; творчий характер включення набутого досвіду в процес пошуку оптимальних варіантів виконання завдання; наявність чіткого орієнтувального образу стратегії і тактики виконання діяльності.

На підставі виокремлених компонентів структури професіоналізму можна визначити як творчий синтез якісно своєрідних професійних знань і практичного досвіду особистості, що зумовлює вибір оптимальної стратегії і тактики діяльності й забезпечує високу ефективність її виконання.

Зростання наукового інтересу до успіху у професійній діяльності зумовлено потребою дослідження потенціалу людини. З'ясовано основні психологічні особливості атрибуції успіху в процесі професійного самовизначення. Отримані результати довели, що для переважної більшості досліджуваних властива недостатня усвідомленість професійно важливих якостей. Встановлено, що під час навчання

у ВНЗ спостерігається тенденція до насиченості образу професії стереотипними уявленнями [1, с. 9-10]. Отримані дані свідчать про низький рівень сформованості низки психологічних утворень, якими забезпечується необхідна успішність професійного самовизначення. А саме:

1) зафіксовано домінування атрибутів зовнішніх обставин у процесі досягнення передбачуваних цілей. Оскільки рівень суб'єктивного контролю міститься у зовнішній площині, то соціальна відповідальність досліджуваних орієнтована передусім на групові норми, що у свою чергу призводить до «колективної відповідальності», де успіх групи сприймається як особистісний;

2) виявлено низькі показники, що вказують на невміння студентів адекватно оцінювати ситуацію у професійному полі та виражаються в низькому прагненні суб'єкта ставити перед собою все складніші цілі. Невміння робити висновки з несприятливих ситуацій, засвоювати уроки негативних наслідків власних дій є свідченням поганої адаптації до ситуації та орієнтації на невдачу;

3) встановлено, що показником професійного самовизначення постає процес успішної реалізації стратегії поведінки протягом навчання. Одержані результати демонструють: труднощі майбутніх фахівців у виборі адекватної моделі поведінки зумовлені стереотипними уявленнями про успіх; послуговування ригідними схемами у взаємодії з професійним оточенням; використання маніпулятивно-агресивної тактики поведінки (яка виявляється у ставленні до партнерів як до засобу досягання своїх домагань). Все це призводить до появи труднощів у професійній реалізації [1, с. 11].

Результатами наших досліджень діяльності спеціалістів встановлено, що до числа основних особливостей професійного становлення особистості відносяться: освоєння функціонального змісту професійної діяльності; подолання протиріч

між підготовкою і реальною діяльністю; гармонізація системи стосунків між людьми; підтримка тенденції до самоствердження; сміливість у прийнятті самостійних рішень; подолання звичайних стереотипів і уявлень про професію.

Освоєння функціонального змісту професійної діяльності. З нашого погляду, проблему професійного становлення молодих спеціалістів доцільно розглядати не лише в аспекті наявних недоліків і прорахунків у їх вузівській підготовці (хоча вдосконалення навчально-виховного процесу у вузі відповідно до вимог сьогодення залишається актуальною проблемою), а передусім крізь призму внутрішніх суперечностей самого етапу професійного становлення, сутність якого полягає в тому, що індивід, прийнявши на себе професійну роль, лише розпочинає освоєння функціонального змісту професійної діяльності.

Протиріччя між підготовкою фахівця і реальною діяльністю. Головною рушійною силою процесу професійного становлення спеціаліста є наявність певного протиріччя між професійною підготовкою, одержаною ним у вузі, попередніми уявленнями про роботу, професійну працю, соціальними і соціально-психологічними сподіваннями та реальними вимогами, конкретними умовами професійної діяльності, повсякденною практикою. Набутий у навчальному закладі теоретичний потенціал молодого спеціаліста має бути реалізованим у практичній діяльності, втіленим у реальне життя. Перші ж самостійні кроки вчорашніх студентів виявляють, що реальна практика професійної діяльності багато у чому відрізняється від практики навчальної, а професійна підготовленість – річ набагато складніша, ніж хороші оцінки у дипломі.

Тенденції до самоствердження. Відповідно до сутності етапу професійного становлення можна вважати, що провідною психологічною тенденцією особистості, яка оволодіває професією, є тенденція до самоствердження у

системі нових для себе стосунків. А описане вище зовнішнє протиріччя цього етапу проявляється на особистісному рівні як суперечність між новим статусом та його усвідомленням фахівцем-початківцем.

Гармонізація системи стосунків між людьми. На що у зв'язку з цим слід вказати перш за все? Змінюється об'єктивний статус спеціаліста-початківця у системі його стосунків з іншими людьми. Головним різновидом діяльності студента була навчальна, і навіть практика мала для нього передусім зміст навчальної діяльності. Все стає зовсім по-іншому, коли мова йде про молодого спеціаліста. Він уже сам має організувати і регулювати діяльність свою та інших, тобто стає суб'єктом нової для нього професійної діяльності.

Сміливість у прийнятті самостійних рішень. Зрозуміло, що потрібен деякий час для того, щоб молодий спеціаліст зміг практично освоїти свої нові функції, налагодити стосунки з підлеглими, з колегами, з керівництвом тощо. При цьому принциповим є те, що фахівець не має права бути початківцем: будучи суб'єктом професійної діяльності, він змушений приймати самостійні рішення і нести за них відповідальність – відповідальність не лише за себе, але й за інших.

Подолання звичайних стереотипів і уявлень про організацію і роботу у ній. Така зміна основного виду діяльності завжди супроводжується руйнуванням узвичаєних стереотипів і уявлень. Поширеною серед керівників організацій (і серед самих початківців) є думка про те, що труднощі у випускників вузу зумовлені передусім відсутністю у них тих чи інших практичних умінь і навичок (не вміє провести бесіду, написати звіт, заповнити відповідні документи тощо). Звичайно, у цьому є певний сенс, але гадається, що справжні причини труднощів лежать глибше: у необхідності пошуку для себе адекватної лінії поведінки у ролі фахівця, осмисленні сутності та смислу професійних явищ і фактів.

Без відповіді на останні принципи, методологічні за своєю суттю, запитання молодий спеціаліст вимушений діяти методом спроб і помилок, інтуїтивно або ж по аналогії з діями інших колег. У результаті його професійні дії часто носять ситуативний характер, що, в свою чергу, нерідко призводить до того, що початківець починає оперувати у своїй практичній діяльності лише вузьким набором перевірених на власному досвіді професійних методів та навичок спілкування. Невипадково у професійному середовищі поширена думка, що спеціалісту достатньо добре знати свій предмет та добросовісно ставитися до роботи, і все буде гаразд без всякої психології.

Професійна діяльність – це процес розв’язання спеціалістом нескінченної низки задач професійних та задач спілкування. Професійні задачі, які має розв’язати спеціаліст у спілкуванні, мають такі предмети: ситуація, проектування, реалізація, підсумок. Названі предмети набувають своєї специфіки на кожному з етапів розв’язання професійної задачі:

1. Аналіз наявної ситуації. На цьому етапі спеціаліст має здійснювати діагностику тих «суб’єкт-об’єктивних» та «суб’єкт-суб’єктивних» стосунків, що склалися у конкретних умовах даної ситуації.

2. Проектування діяльності. Розробляється предметний зміст та форми діяльності з точки зору загальних професійних функцій. Так, підбираючи та конструюючи задачі, фахівець має передбачити, щоб вони були значущими та посилюючими для інших. Це вимагає від фахівця високого рівня практичного мислення. Центральним компонентом практичного мислення спеціаліста, в якому найбільш яскраво проявляється внутрішня єдність інтелектуальних, емоційних і вольових якостей особистості, є процес прийняття професійних рішень. Саме з того, як спеціаліст готує, приймає і реалізує професійні рішення, можна судити про реальну силу його практичного мислення.

Категоріальні структури мислення дають змогу організувати і осмислювати одержувану інформацію, тобто здійснювати категоризацію чуттєвих даних. Тому всі конкретні знання про оточуючу дійсність набувають для людини категоріального значення.

Категоріальний (поняттєвий) апарат професійного мислення є найбільш загальною основою, що регулює процес вироблення і прийняття спеціалістом практичних рішень. При цьому слід мати на увазі, що перенесення теоретичних знань на практику є не прямим, а включає низку перехідних ланок, пов'язаних з трансформацією теоретичних знань, які інтегруються навколо певної практичної проблеми, що має цілісний і багатогранний характер, та їх «перекладом» на мову практичних дій спеціаліста.

Проблема полягає у тому, що теоретичні знання, одержані у вузі, побудовані відповідно до внутрішньої логіки окремих наукових дисциплін, визначаються предметами, цілями та завданнями останніх. Вони є результатом аналітичного розв'язання науково-теоретичних проблем, і, як наслідок, носять узагальнений і абстрактний характер. Ці знання відображають сутність і закономірності відповідних явищ, процесів і відіграють роль загальних принципів, що спрямовують педагогічну діяльність, але їх практичне використання спеціалістом залежить від конкретних умов його роботи. З іншого боку, практична діяльність фахівця будуватиметься відповідно до своїх особливих і специфічних законів.

Так, проблеми, з якими зіштовхується молодий спеціаліст, носять багатосторонній, цілісний і комплексний характер. Для їх ефективного розв'язання спеціаліст має синтезувати (інтегрувати) знання, одержані при вивченні різноманітних теоретичних дисциплін, включити їх у категоріальний апарат професійного мислення. Іншими словами, професійні знання, засвоєні випускниками вузу відповідно до логіки даних наук, не стають прямо і безпосередньо «ке-

рівництвом до дії», а проходять складний процес трансформації, включення у категоріальний апарат професійного мислення фахівця.

3. Реалізація управлінських функцій. На цьому етапі спеціаліст прямо або опосередковано мотивує діяльність інших, розкриваючи теоретичну та практичну значимість знань. Основною умовою здійснення вищезазначених функцій є контакт і взаєморозуміння спеціаліста і колег (підлеглих).

4. Підсумковий аналіз результатів професійної роботи. Така оцінка має передусім мотивувати подальшу діяльність, підкріплювати їх почуття впевненості у своїх силах та можливостях.

Підставою для цього є аналіз поширених згаданих концепцій професійної діяльності. Причому професійне завдання існує тоді, коли потрібно перевести спеціалістів з одного стану в інший: залучити їх до певного знання, сформулювати вміння, навички або трансформувати одну систему знань, умінь і навичок (неправильно сформовану) в іншу.

Якщо ж професійна ситуація однозначна, тобто не вимагає пошуку оптимального способу розв'язання, то вона перестає бути задачею. Професійна задача, виникає тоді, коли можливе не одне рішення і необхідно знайти кращий спосіб досягнення бажаного результату [6, с. 165].

Професійній діяльності притаманні такі характеристики, як конкретність, ситуаційність, цілісність, що вимагає від спеціаліста не лише оволодіння науково-теоретичними знаннями, а й використання останніх у практиці, творчого осмислення, трансформації у конструктивно-методичні схеми прийняття професійних рішень. Специфічною особливістю професійних задач є те, що переважна більшість з них, у принципі, не піддається алгоритмізації. Тому розв'язання таких задач є справою творчою, як і професійна діяльність у цілому. Проблема полягає у тому,

що власне професійні задачі багато фахівців підмінюють функціональними або проміжними і всю увагу зосереджують саме на них.

Рефлексивне ставлення фахівця до власної діяльності є однією з найбільш важливих психологічних умов її поглибленого усвідомлення, критичного аналізу конструктивного вдосконалення. Зазначимо суперечність, з якою зустрічається спеціаліст. Під час навчання він оволодівав переважно теоретичними знаннями, без потрібного накопичення практичного досвіду. Останнє саме і є необхідною умовою професіоналізму. Лише постійне осмислення, аналіз і узагальнення власного досвіду дають змогу спеціалісту розвиватися як професіоналу.

Компенсація недостатнього практичного досвіду може здійснюватися, як показали наші дослідження, активізацією саморефлексії як поглибленого аналізу подій, що зберігаються у людині у формі чуттєво-інтуїтивного знання. Саме рефлексія забезпечує особистості можливість виходу з повної поглиненості безпосереднім процесом, зайняти позицію над ним, поза ним для судження про нього [7, с. 105]. Здатність людини рефлексивно ставитися до самої себе та своєї діяльності є результатом оволодіння (інтеріоризації) особистістю соціальних стосунків між людьми [2, с. 125]. У професійно-педагогічній діяльності рефлексивні процеси проявляються передусім у процесі: безпосередньої практичної взаємодії; проектування професійної діяльності; самоаналізу і самооцінки спеціалістом власної діяльності та самого себе як її суб'єкта.

Рефлексивна позиція фахівця найбільш чітко проявляється саме тоді, коли він робить предметом свого аналізу ті конструктивно-методичні схеми, якими він користується у процесі розв'язання практичних задач. Показова, зокрема, наявність глибинного зв'язку між орієнтацією спеціаліста на самостійність при конструюванні різноманітних

професійних рішень, рівнем сформованості його професійної рефлексії та способами відбору інформації з різних джерел. При цьому саме рефлексивне ставлення спеціалістів до самих себе як до суб'єктів професійної діяльності є основою для розвитку у них рефлексії як необхідної умови професіоналізму.

Метою нашого дослідження було виявити у спеціалістів різного фахового рівня їхні здібності до розв'язання професійних задач. Дослідженнями було охоплено 223 спеціаліста, професійну діяльність яких оцінювали експерти. Оцінка підготовленості спеціалістів до розв'язання професійних задач здійснювалася на основі узагальнення експертних суджень. У ролі експертів виступали адміністрація, працівники з великим стажем професійної роботи. У результаті проведених досліджень встановлено, що рівні підготовленості спеціалістів до розв'язання професійних задач не зовсім залежать від стажу професійної роботи. Так наприклад, спеціаліст з малим стажем роботи розв'язував задачі більш вищого рівня і навпаки. Фахівці з великим трудовим стажем зіткнулися з труднощами при вирішенні задач нижчого кваліфікаційного рівня.

Згідно з одержаними результатами можна виділити деякі тенденції у розвитку уміння спеціалістів розв'язувати професійні задачі:

1. Зростає число спеціалістів з високим і середнім рівнем підготовленості до розв'язання професійних задач (від 32,0 % у групі зі стажем до 1 року роботи до 43,0 % у групі зі стажем від 3 до 8 років роботи). Це можна інтерпретувати як наслідок адаптації спеціалістів до професії. Слід мати на увазі ще й ту обставину, що наведені дані дещо ідеалізовані, вони виражають, як буде видно при подальшому аналізі, не стільки реальний, скільки бажаний стан речей.

2. Велика частка спеціалістів з низьким і дуже низьким рівнем підготовленості до розв'язання професійних

задач (68,0 % у групі зі стажем до 1 року і 57,0 % у групі зі стажем від 3 до 8 років). Як бачимо, позитивна динаміка залежно від стажу є, але вона дуже незначна і явно не може задовольнити вимоги практики.

По суті йдеться про те, що професійна діяльність може здійснюватися на емпіричному та свідомому рівнях. Ці міркування ґрунтуються на осмисленні результатів інтерв'ю з спеціалістами та експертами.

Чуттєво-інтуїтивний рівень мислення при розв'язанні професійних задач пов'язаний з оволодінням лише зовнішнім, предметним аспектом діяльності, коли спеціалісти визначають спосіб дії на основі логіки практичних дій. При цьому випускається та обставина, що логіка практичних дій не розкриває закономірні зв'язки між окремими компонентами професійного процесу, що є компетенцією теорії. Внаслідок цього спеціалісти часто не можуть (і не бачать у цьому необхідності) обґрунтувати, які способи дії і чому саме були вибрані у даній ситуації, вони просто копіюють дії інших колег або сліпо виконують методичні поради.

Дискурсивно-логічний рівень передбачає, що зовнішній предметній діяльності передують внутрішня, теоретична, тобто здійснюється осмислення цілей, очікуваних результатів, запланованих дій, умов їх виконання. Для підтвердження сказаного зішлемося на міркування О.М. Леонтьєва. Свідома дія, підкреслює він, – це процес, підпорядкований усвідомленій меті, який приводить до прогнозованого результату [3, с. 420].

Дуже часто спостерігається неузгодження процесів оволодіння спеціалістами теоретичними знаннями та накопиченням ними практичного досвіду. Ці процеси співіснують ніби паралельно, не перетинаються, не зумовлюючи формування теоретично обґрунтованих конструктивних схем розв'язання професійних задач, у всякому випадку у тих мо-

лодих спеціалістів, чия підготовленість до розв'язання задач знаходиться на низькому або нульовому рівні.

Підсумовуючи, відмітимо: представлене дослідження присвячене теоретико-методологічним проблемам аналізу професійної діяльності, розкривається структура професійної підготовки, особливості формування професійного мислення, розглядаються труднощі професійного становлення, шляхи та умови організації рефлексивного навчання майбутніх фахівців умінню розв'язувати професійні задачі. Виходячи з цього, досліджено психологічні засади професійної підготовки спеціалістів. Досліджуючи умови розвитку професійної компетентності фахівців, враховано такі її складові, як: особливості професійного становлення і розвитку професійних здібностей спеціаліста, його професійне мислення, рефлексія та мистецтво вирішення професійних завдань.

Список використаних джерел

1. Балецька Л.М. Психологічні особливості атрибутів успіху у професійному самовизначенні студентів вищих навчальних закладів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / Л.М. Балецька. – Острог, 2014. – 21, [1] с.
2. Выготский Л.С. Собрание сочинений : в 6-ти томах / Л.С. Выготский. – М.: Педагогика, 1984. – Т. 6. – 400 с.
3. Выготский Л.С. Избранные психологические исследования / Л.С. Выготский. – М.: АНН РСФСР, 1956. – 519 с.
4. Елканов С.Б. Профессиональное самовоспитание учителя / С.Б. Елканов. – М.: Просвещение, 1985. – 143 с.

5. Кривоконь Н.І. Соціально-психологічні аспекти формування професійної самосвідомості фахівців / Н.І. Кривоконь // Проблеми загальної та педагогічної психології. – 2003. – Т. 2. – Ч. 5. – С. 188 – 190.
6. Кузьмина Н.В. Способности, одаренность, талант учителя / Н.В. Кузьмина. – Л.: ЛГУ, 1985. – 182 с.
7. Пушкин В.Н. Эвристика – наука о творческом мышлении / В.Н. Пушкин. – М.: Политиздат, 1967. – 271 с.
8. Черный Е.В. Инициирование профессиональной рефлексии у педагогов / Е.В. Черный // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. – № 3. – С. 1–4.
9. Яценко Т.С. Проблема дослідження несвідомої сфери психіки суб'єкта / Т.С. Яценко // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. – № 7. – С. 10–16.

Current research has been done to discuss the theoretical and methodological problems of professional analysis, revealed the structure of training, especially the formation of professional thinking, considered the difficulties of professional formation, the ways and conditions of training future professionals reflexive ability to solve professional problems. Therefore, Psychological foundations of professional training have been done. In the reaserch the conditions of professional competence of experts were considered its components such as: features professional formation and development of professional skills specialist, his professional thinking, reflection and art of solving professional problems.

Keywords: *professional activity, professional, psychological principles, professional tasks, professional thinking, professional job.*